

Voetgangersaanpak verankerd in mobiliteitsbeleid

17 mei

Congres Ruimte in Beweging

Dirk Dufour

TRIDÉE is de nieuwe naam van Timenco en Ligtermoet & Partners.

We zijn op zoek naar gemotiveerde nieuwe collega's! [Contacteer ons!](#)

DRIEVOUDIG DUURZAAM MOBILITEITSBELEID

Onze internationale experts hebben dankzij langdurige advieservaring steeds beter zicht gekregen op wat toekomstbestendig mobiliteitsbeleid effectief succesvol maakt. TRIDÉE staat voor mobiliteitsbeleid dat op drie manieren duurzaam is:

GROEN

we helpen onze opdrachtgevers met beleidsprojecten die een toename van duurzame vervoerswijzen nastreven of faciliteren

GEDRAGEN

en we merken dat duurzame processen gepaard gaan met een breed draagvlak bij de bevolking en andere betrokken partijen

INTEGRAAL

we werken bovendien mee aan mobiliteitsbeleid dat duurzaam verweven is in een groter geheel van beleidsvelden

[Lees meer](#)

STUDIEDAG

FIX THE MIX!

GEMENGD VERKEER, EEN ESSENTIEEL ONDERDEEL
VAN STERK FIETSBELEID

4 DECEMBER 2018

MIX-wijken

Een MIX-wijk is een wijk binnen de bebouwde kom waar het prettig en veilig fietsen is zonder fietspaden. Dat kan een zuivere woonwijk zijn, een meer gemengde wijk of een centrum. In elk geval is het een gebied waar het algemeen goed toeven is en waar een prettige mix van activiteiten zijn plek vindt op straten en pleinen.

Voetgangersaanpak verankerd in mobiliteitsbeleid

Start	Duur	Inhoud
13h30	15 min	Brainstorm hemel-hel Instructies wandeling
13h45	60 min	Wandeling
14h45	15 min	Debriefing
15h	30 min	Presentatie
15h30	15 min	Debat

De kwaliteit van de voetgangersbeleving

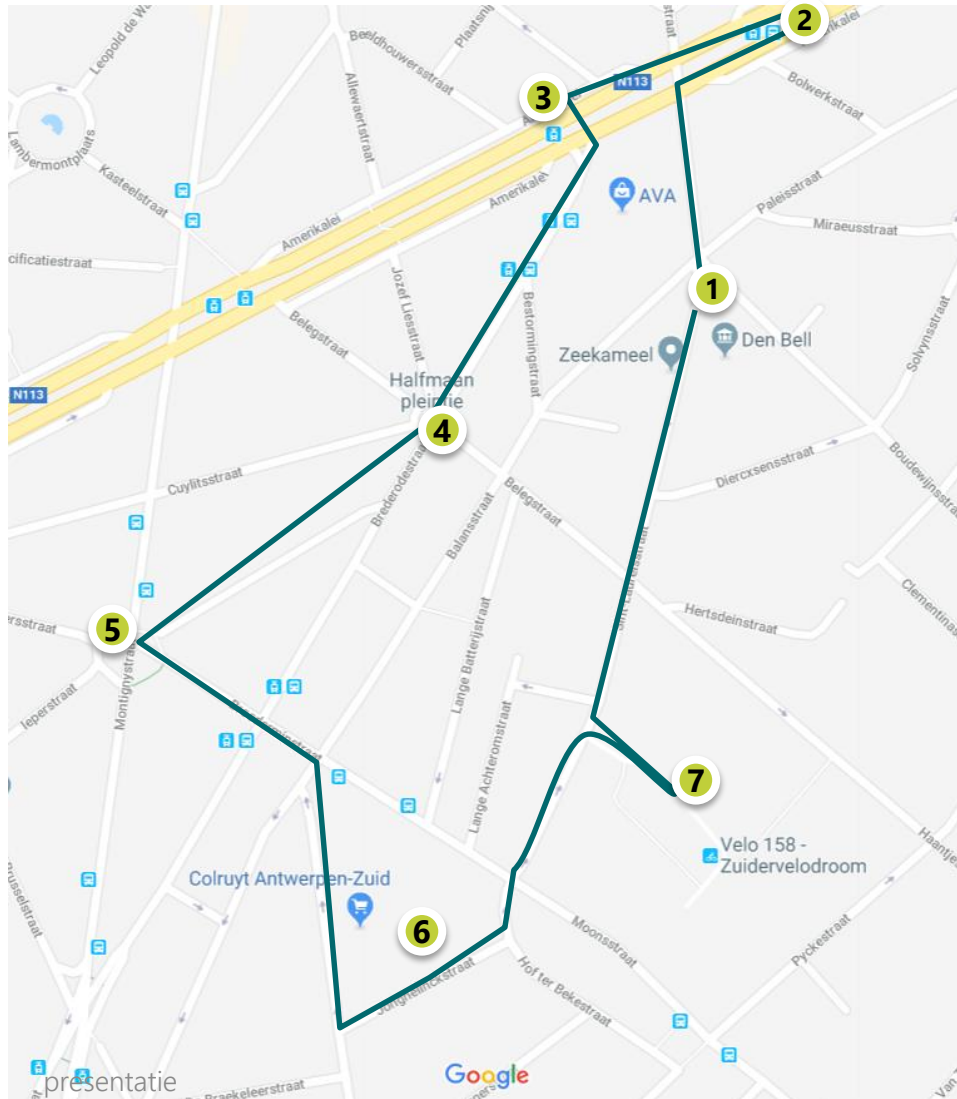
ROTTERDAM

Walenburgerplein 104
3039 AN Rotterdam
T: +31 10 3032 998

ANTWERPEN

Quellinstraat 6
2018 Antwerpen
T: +32 3 266 77 90

Stadswandeling: voetgangersbeleving

- 1 Den Bell
- 2 Tram naar centrum Antwerpen Bres
- 3 Tram naar Zuid Antwerpen Bres
- 4 Bakker op Halvemaan plein
- 5 Terrasje Troonplaats
- 6 Inkopen bij Colruyt Antwerpen-Zuid
- 7 Vriendenbezoek Zuidervelodroom

1,8
km

Tools: audit voetgangersroute

Meetbare kwaliteiten van een verleidelijke looproute – gebruik, gemak, genot

Gebruik

Beweging en rust

Verplaatsen / verblijven
staan / zitten
alleen / samen

Noodzakelijke activiteiten

stappen, wachten op OV,
werken ...

Keuzeactiviteiten

flaneren, praten, eten,
drinken, lezen,
observeren, muziek
beluisteren...

Gemak

Vlot

bewegingsvrijheid
= geen obstakels /
barrières (tijdelijk of
permanent), wachten,
omwegen

Ontspannen

looproutes logisch en
leesbaar
= geen frustratie, geen
improvisatie

Genot

Verrassingen

animatie, landschappelijk
element, speelse ingreep

Openingen

tussenruimten (terras,
voortuin)
actieve gevels
(uitstalramen, zichtbare
activiteiten)
doorsteken (vrije toegan,
passages...)

Uitrusting

rustmogelijkheden,
informatie, schuilen,
diensten (fontein, vuilbak,
toilet...)

Integraal voetgangersbeleid

ROTTERDAM

Walenburgerplein 104
3039 AN Rotterdam
T: +31 10 3032 998

ANTWERPEN

Quellinstraat 6
2018 Antwerpen
T: +32 3 266 77 90

De voetganger als actieve weggebruiker

Zwak

Traag

Zacht

Actief

Snel
Prettig
Vrij
Open

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

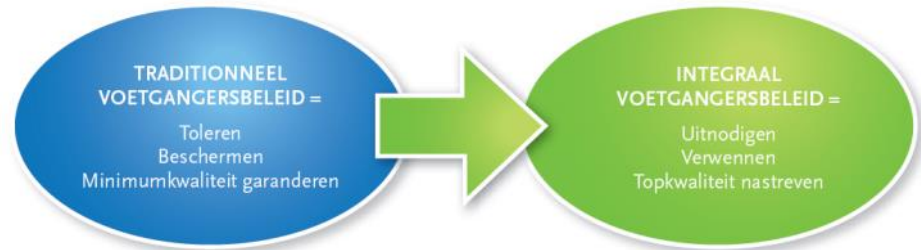
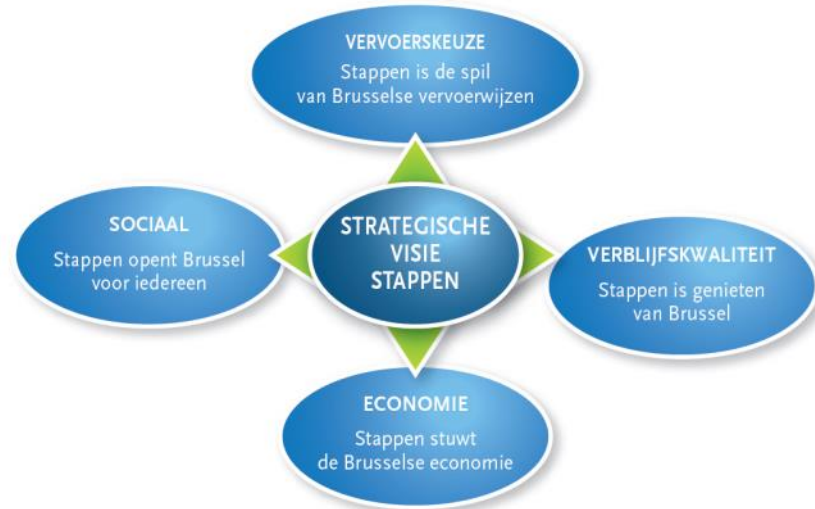
Voetgangersplan – 'meer mensen verleiden tot vaker en verder stappen'

STRATEGISCH VOETGANGERSPLAN

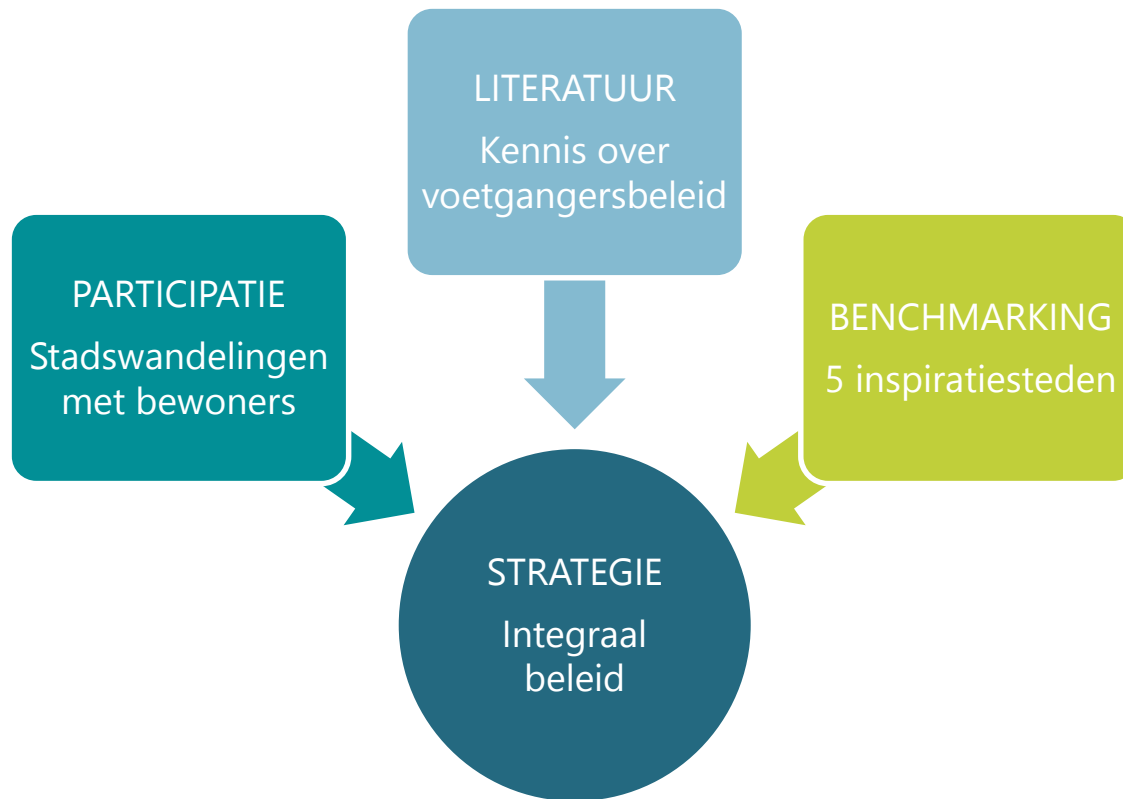

Brussel voetgangersstad

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Voetgangersplan – 'meer mensen verleiden tot vaker en verder stappen

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Voetgangersplan – ‘meer mensen verleiden tot vaker en verder stappen

Inleiding	5
1– EEN VOETGANGERSBELEID IS NODIG:	
Stappen voor een duurzame stad	11
1.1 Stappen voor een vitaal Brussel en vitale Brusselaars	12
1.2 Strategische visie op stappen	14
1.3 Een inclusief voetgangersbeleid	16
2– HEFBOMEN VOOR DE VOETGANGERSSTAD:	
Criteria voor een goede aanleg – GO10	19
3– HEFBOMEN IN DE GEWESTELIJKE ONTWIKKELING:	
kritische succesfactoren in de ruimtelijke ordening en verkeersbeheersing	25
3.1 Ruimtelijke visie: een mozaïekstad van centra op voetgangersschaal	26
3.2 Stedenbouwkundige visie: de natuurlijke doorgang van de voetgangers garanderen	27
3.3 Verkeersvisie: verblijfsgebieden voor meer levenskwaliteit – het verkeersbeheer afstemmen op de voetganger	27
4– HEFBOMEN OP HET TERREIN:	
Concrete projecten op strategische locaties	33
4.1 Lokale voetgangersnetwerken in centra	34
4.2 Openbaarvervoerknooppunten als stedelijke voetgangersruimten	36
4.3 Handelswijken voor voetgangers	38
4.4 Voetgangersvriendelijke residentiële wijken	40
4.5 Stedenbouw op mensenmaat	40
4.6 Stadsprojecten als model voor de voetgangersstad	44
4.7 Structurerende ruimten op voetgangersmaat	45
4.8 Vision Zero voor voetgangersveiligheid	49

5– HEFBOMEN BIJ DE OVERHEID:	
Stappen verankeren in alle beleidsdomeinen	53
5.1 Het plan uitvoeren	54
5.2 Normen en richtlijnen verscherpen en toepassen	54
5.3 De voetganger meer gewicht geven in alle projecten	56
5.4 Prioriteit voor permanente kwaliteit	58
5.5 Gemeentelijk voetgangersbeleid stimuleren	59
5.6 Stedelijk openbaar vervoer als actieve partner	60
5.7 Stappen stimuleren via mobiliteitsmanagement	62
5.8 Meten is weten	63
5.9 Kennis verspreiden en uitwisselen	65
6– HEFBOMEN VOOR PROMOTIE EN IMAGO:	
Dagelijks stappen is efficiënt en leuk	67
6.1 Een sterk imago uitdragen	69
6.2 De stad laten ontdekken en leesbaar maken	70
6.3 Doelgroepen verleiden tot dagelijks stappen	71
6.4 Brussel als voorbeeldige voetgangersstad	72
7– De ambitietabel	75

Sneltoets voetgangersbeleid

embryonaal → volwassen

BELEIDSORIËNTATIE

Beleidsprioriteit						
Stappen onderdeel van het mobiliteitsplan; knelpunten aangepakt	1	2	3	4	5	Er is een integraal voetgangersbeleidsplan
Beleidscultuur						
Het beleid is gericht op minimumnormen en veiligheid	1	2	3	4	5	Het beleid is gericht op topkwaliteit en voetgangers verwennen

HEFBOMEN

Ruimtelijke ordening						
Nog veel gespreide en monofunctionele ontwikkeling	1	2	3	4	5	Verdichting en gemengde centrumontwikkeling
Verkeersbeheersing						
Zones 30 enkel in schoolomgevingen	1	2	3	4	5	Sterke categorisering uitgevoerd, met verkeersluwe verblijfsgebieden en woonerven

OMGEVINGSKWALITEIT

Stedenbouw op mensenmaat						
Veilig stappen en oversteken langs auto-straten, met omwegen en wachten aan lichten	1	2	3	4	5	Fijnmazig voetgangersnetwerk met doorsteken, verkeersvrije trage wegen en weggewerkte barrières
Lokale voetgangersnetwerken						
Minimumcomfort en zwarte punten wegwerken	1	2	3	4	5	Hoogkwalitatieve verbindingen langs wenslijnen van wijken naar bestemmingen
OV-knopen						
Veilige haltetoegang en minimumwachtcomfort	1	2	3	4	5	Aantrekkelijke aanlooproutes (500m) en prettig wachten en overstappen
Handelswijken						
Prioriteit voor autobereikbaarheid en parkeren	1	2	3	4	5	Prioriteit voor verblijfskwaliteit - voetgangersgebieden of verkeersluw
Verkeersveiligheid						
Verkeersdoorstroming primeert; voetganger beveiligd	1	2	3	4	5	Voetgangersveiligheid richtinggevend; streven naar trager, minder verkeer

VERANKERING

Coördinatie						
Algemeen takenpakket van mobiliteitsambtenaar of -cel	1	2	3	4	5	Aanspreekpunt en coördinator voetgangersbeleid
Gebruikerseisen						
Reactie op klachten, ook van voetgangers	1	2	3	4	5	Voetgangersbelangen vertegenwoordigd in verkeerscommissie of commissie actieve modi
Normen en richtlijnen						
Toepassing van wettelijke normen voor de wegbeheerder	1	2	3	4	5	Eigen kwaliteitsnormen voor voetgangersvriendelijk en universeel ontwerp – in stedenbouwkundig reglement
Ontwerpprojecten						
Voetgangers zo goed mogelijk ingepast	1	2	3	4	5	Voetgangersstromen, -behoeften en wenslijnen als randvoorwaarde (STOP); streefbeelden voor looproutes
Handhaving						
Handhaving oversteekregels	1	2	3	4	5	Versterkte handhaving voetgangersoverlast: <u>wildparkeren</u> , obstakels op trottoir...
OV als partner						
Basishaltekwaliteit en –informatie	1	2	3	4	5	Samenwerking voor kwalitatieve aanlooproutes en omgevingsinformatie

KENNIS EN MONITORING

Meten is weten						
Occasionele tellingen op projectbasis	1	2	3	4	5	Impactmetingen: geregeld tellen, observeren, bevragen
Kenniss en uitwisseling						
Publicaties opvolgen	1	2	3	4	5	Seminaries, opleiding, onderzoek, netwerken, inspiratiereizen

IMAGO

Imago						
Verkeersveiligheidscampagnes rond voetgangers	1	2	3	4	5	Werken aan positief imago van stappen; profileren als voetgangersgemeente/stad
Leesbare stad / gemeente						
Algemene bewegwijzering en stadsplan	1	2	3	4	5	Bewegwijzering, wijkplannen, stapperskaart, routeplanner
Acties met actoren						
Algemene acties duurzame mobiliteit (Week van de mobiliteit...)	1	2	3	4	5	Thematische wandelingen; acties te voet naar school, winkelen, op werkverplaatsing; samen met OV

Richtlijnen voor voetgangerskwaliteit

ROTTERDAM

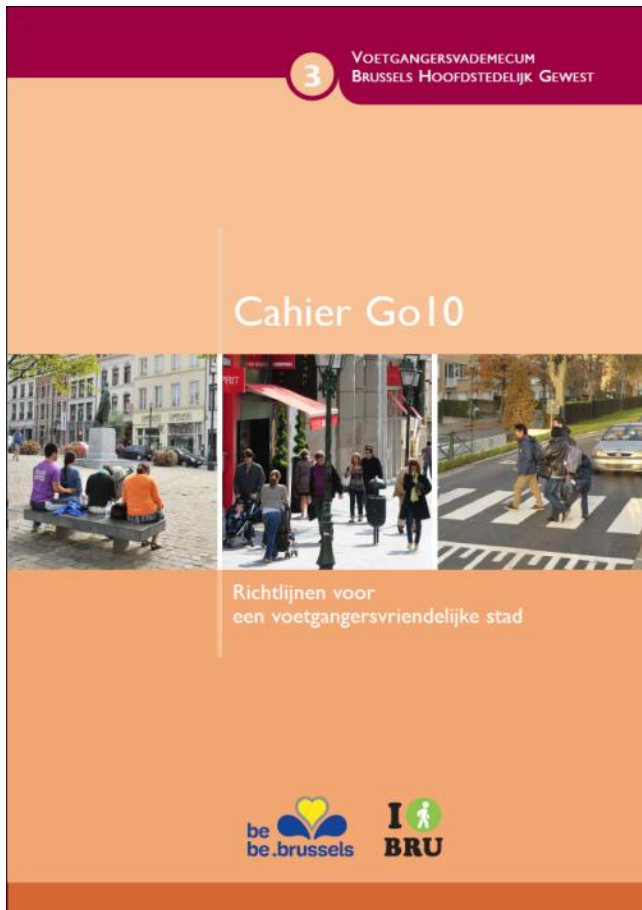
Walenburgerplein 104
3039 AN Rotterdam
T: +31 10 3032 998

ANTWERPEN

Quellinstraat 6
2018 Antwerpen
T: +32 3 266 77 90

Publicatie Go10

Een handboek en een inspiratieboek voor alle actoren en planprocessen

Ruimtelijke
ordening,
stedenbouw,
openbare ruimte

Planologen,
stedenbouwkundigen,
Adviesbureaus

Richtschema's,
Gemeentelijke
Ontwikkelingsplannen
Bestemmingsplannen

Mobiliteit

Verkeersontwerpers
CEMA en technici bij
gemeenten
OV-aanbieders

Gewestelijk
mobiliteitsplan
Gemeentelijk
Mobiliteitsplan
Ontwerpprojecten

Stakeholders

Verenigingen
Socio-economische
actoren

Consultatie
Participatie

<https://mobilite-mobiliteit.brussels/sites/default/files/vm3-voetgangervriendelijke-stad.pdf>

Publicatie Go10

Omslag naar 2 schaalniveaus: wijk en straat / plein

Go10 – Wandelbare wijken

Verkeersbeheersing

2.1.1 Wegenspecialisatie

Richtlijn: Voer de wegenspecialisatie uit en voorzie gepaste voetgangersvoorzieningen per niveau.

Impact: Zo wordt het verkeer gekanaliseerd en kan de voetganger overal veilig en comfortabel stappen, zowel op drukke verkeersassen als in rustige woonstraten.

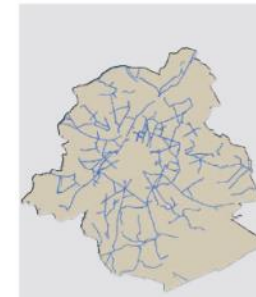

WIJKNET
Wijkweg – collector – hoofdcollector
20 km/h – 30 km/h
VERBLIJFSFUNCTIE PRIMEERT

De prioriteit gaat naar verblijven en lokale verplaatsingen over korte afstand, dus naar kwaliteit voor stappen, fietsen, PBM en openbare ruimte.

Het verkeer is gemengd en langzaam, straten zijn verkeersluw of verkeersvrij. De lokale bereikbaarheid is verzekerd, zonder doorgaand verkeer. Doorsteken voorbehouden aan voetgangers, fietsers of openbaar vervoer creëren een concurrentievoordeel tegenover de auto.

Het OV past zijn snelheid aan, en krijgt congestievrije routes.

WIJKVERBINDINGSNET
Wijkverbindingsweg
50 km/h
EVENWICHT VERBLIJFS- / VERKEERSFUNCTIE

De doorstroming van OV en fietsers primeert op de doorstroming van het gemotoriseerd privéverkeer en parkeren.

Het autoverkeer verplaatst zich hier op middellange intrastedelijk trajecten en naar het primair netwerk. Op plekken van grote stedelijke dichtheid en animatie is de inrichting verkeersluw en voetgangersvriendelijk.

De ruimtelijke leesbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn een prioriteit op structurerende ruimten.

PRIMAIR NET
grootstedelijke weg – hoofdweg
50 km/h
VERKEERSFUNCTIE PRIMEERT

De relatieve doorstroming als hoofdverkeersas voor grote afstanden en naar snelwegen primeert. De vervoerscapaciteit wordt gerationaliseerd.

Dit zijn ook grote en snelle OV-routes gescheiden van het verkeer.

Lokaal verkeer en actieve modi worden bij voorkeur afgewikkeld op verkeersluwe ventwegen (zone 30, erf, fietsstraat). Voetgangers en fietsers zijn altijd gescheiden van het verkeer op de hoofdass.

Een boulevardaanleg garandeert de esthetische en groene kwaliteit.

Go10 – Wandelbare wijken

Verkeersbeheersing

2.1.2 Wijkcirculatieplan

Richtlijn: Neem doeltreffende maatregelen in woonstraten voor een effectieve maximumsnelheid van 30km/h of 20km/h én om doorgaand te verkeer weg te halen.

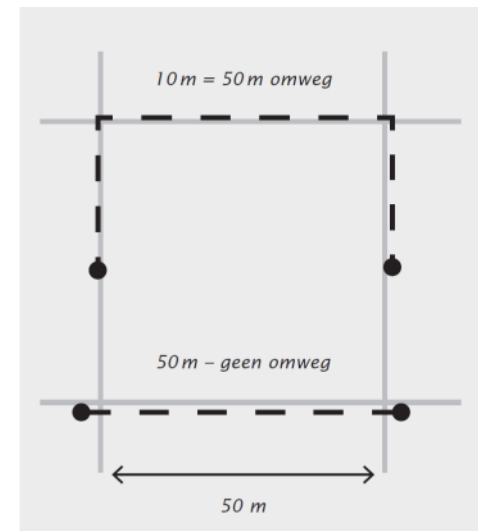
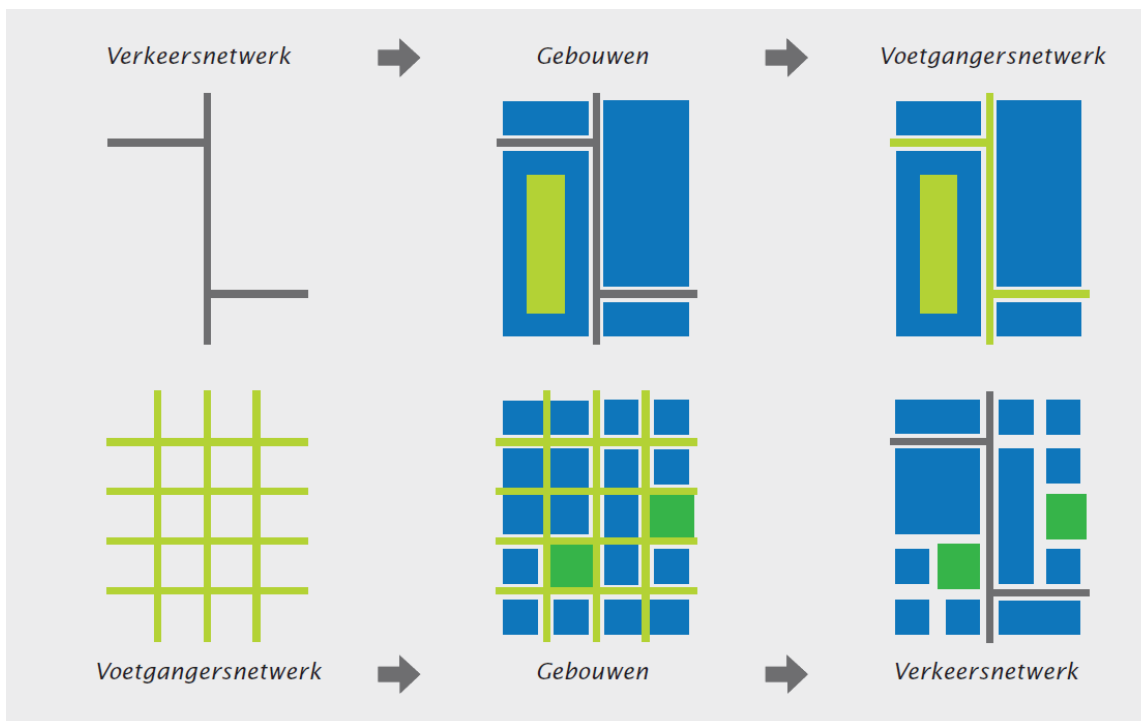
Impact: Zo wordt stappen er écht veilig, aantrekkelijk en ook sneller op lokale trajecten.

Go10 – Wandelbare wijken *Network*

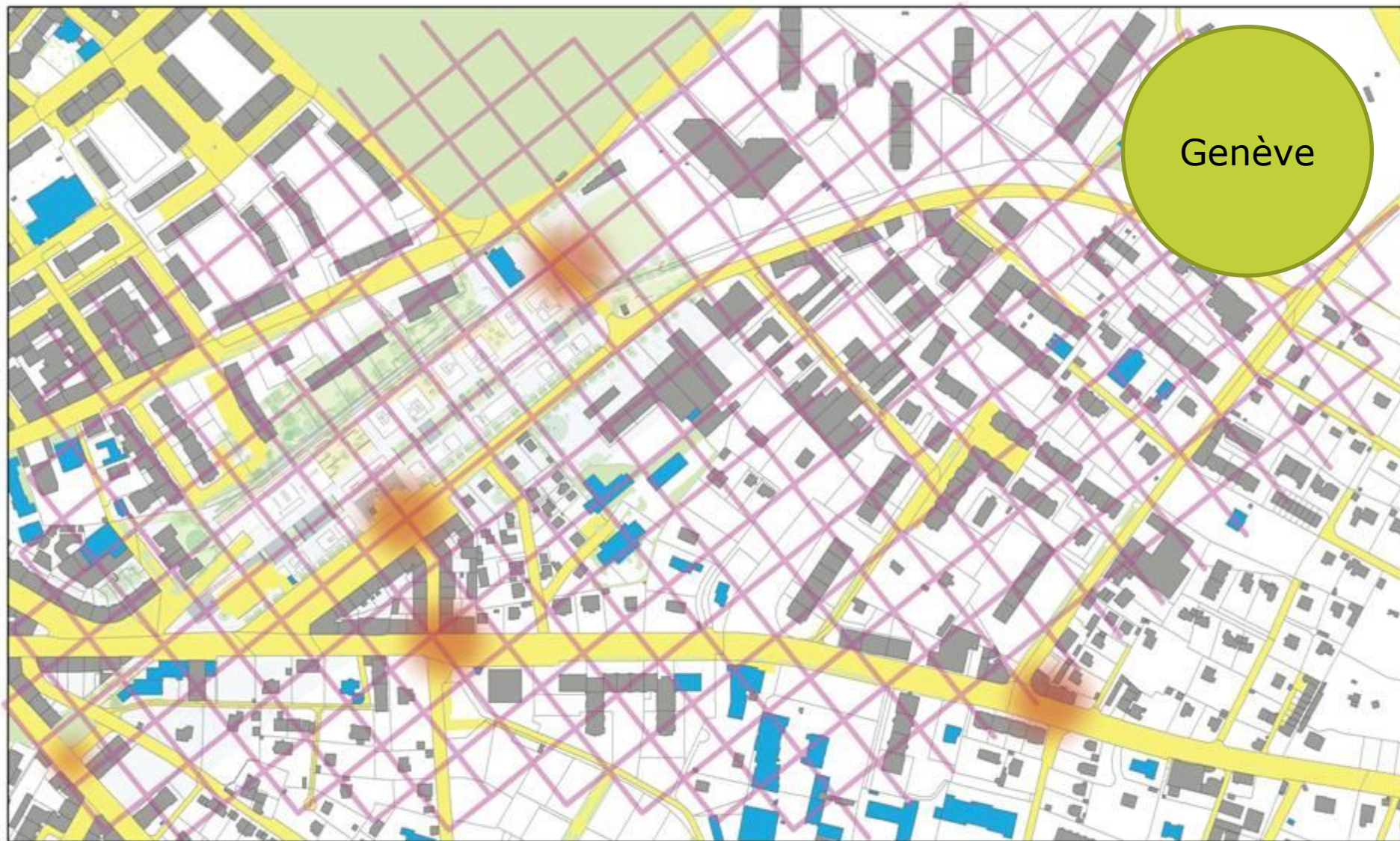
2.2.1 Fijnmazig netwerk

Richtlijn: Streef naar een voetgangersnetwerk met een maximale maaswijdte van 100 m.

Impact: Zo kan de voetganger kiezen tussen diverse routes met beperkte omwegen.

Axes de cheminement à développer

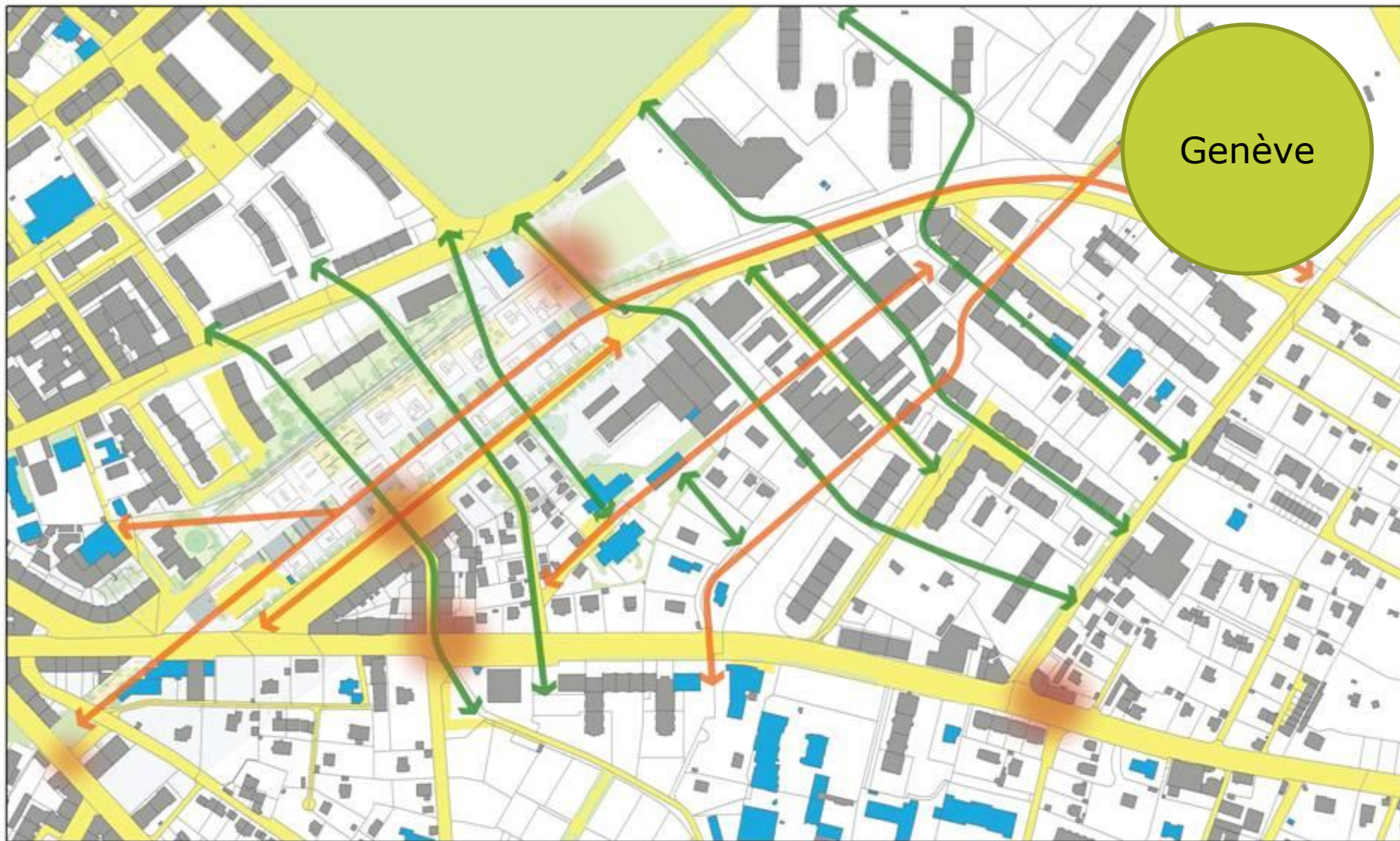
Interfaces de transports publics

Équipements publics

Autres bâtiments

Axes de cheminement à développer

Genève

Interfaces de transports publics

Équipements publics

Autres bâtiments

Go10 – Wandelbare wijken

Netwerk

2.2.2 Doordringbaar weefsel

Richtlijn: Zorg voor zoveel mogelijk voorbehouden voetgangerswegen, door parken en bouwblokken.

Impact: Zo krijgt de voetganger een écht fijnmazig en ontvlochten netwerk zonder verkeer-shinder en verkeersgevaar.

Go10 – Wandelbare wijken

Netwerk

2.2.2 Doordringbaar weefsel

Richtlijn: Zorg voor zoveel mogelijk voorbehouden voetgangerswegen, door parken en bouwblokken.

Impact: Zo krijgt de voetganger een écht fijnmazig en ontvlochten netwerk zonder verkeershinder en verkeersgevaar.

Go10 – Wandelbare wijken

Hoofdroutes - verplaatsingskwaliteit

2.3.2 Barrières wegwerken

Richtlijn: Hef barrières op om rechtstreekse en gestrekte routes te creëren.

Impact: Zo wordt te voet gaan aantrekkelijker, omdat het minder tijd en inspanning kost.

Go10 – Wandelbare wijken

Hoofdroutes – belevingskwaliteit

2.4.2 Sequenties en evenementen

Richtlijn: Ontwikkel een totaalvisie op hoofdroutes, in de vorm van een globaal streefbeeld.

Impact: Een samenhangende sequentie afgewisseld met evenementen zorgt voor continuïteit én variatie.

2.4.1 Gemengde en actieve gevels

Richtlijn: Zorg voor gevarieerde en op de straat gerichte functies langs belangrijke voetgangersroutes.

Impact: Zo creëer je levendige straten, die meer mensen aantrekken.

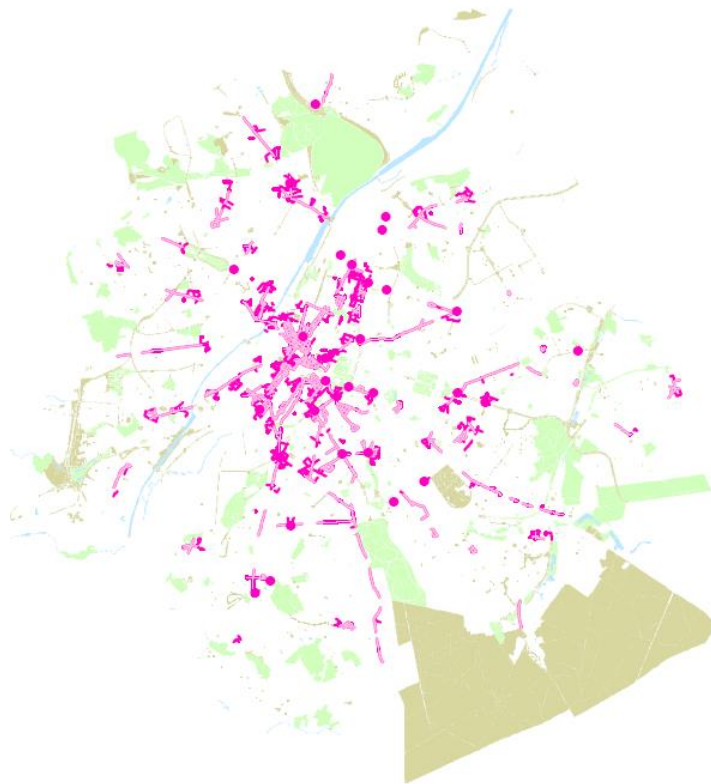
Go10 – Wandelbare wijken

Integrale toepassingen

2.5.1 Stappenplan lokaal voetgangersnetwerk

Richtlijn: Werk een samenhangend voetgangersnetwerk uit in en om lokale centra.

Impact: Zo kunnen bewoners vlot te voet aan hun dagelijkse behoeften voldoen in een aantrekkelijker woonomgeving.

Projet PAVE – 19 communes (2014-2018)

Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

Verblijfsgebieden

3.1.1 Woonstraten

Richtlijn: Richt zoveel mogelijk woonstraten in als gedeelde openbare ruimte, verkeersvrij of verkeersluw.

Impact: Zo wordt stappen veilig en verblijven prioritair in woonwijken.

Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

Doortochten van kernen

3.1.2 Doortochten van kernen

Richtlijn: Richt wijkverbindingswegen als verkeersluwe zone 30 in waar ze door kernen gaan.

Impact: Zo worden die plekken comfortabele en veilige verblijfsruimten voor voetgangers.

Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

Oversteken

3.1.4 Pleinen

Richtlijn: Elk plein heeft een centraal verkeersvrij en parkeervrij gebied dat minstens aan één zijde tot aan de gevels doorloopt.

Impact: Zo heeft de voetganger vrije ruimte en moet hij zo weinig mogelijk verkeer kruisen.

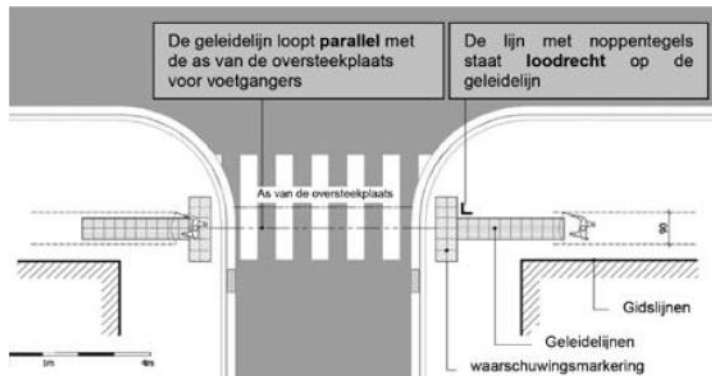
Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

Universeel comfort

3.2.1 Universal design als uitgangspunt

Richtlijn: Hanteer de comfortnormen voor personen met beperkte mobiliteit als algemene norm.

Impact: Zo is de openbare ruimte overal voor iedereen toegankelijk.

Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

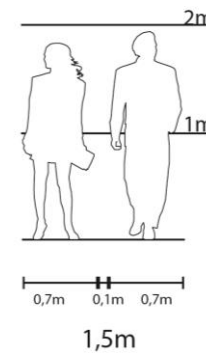
Universeel comfort

3.2.2 Ruimte en bewegingsvrijheid

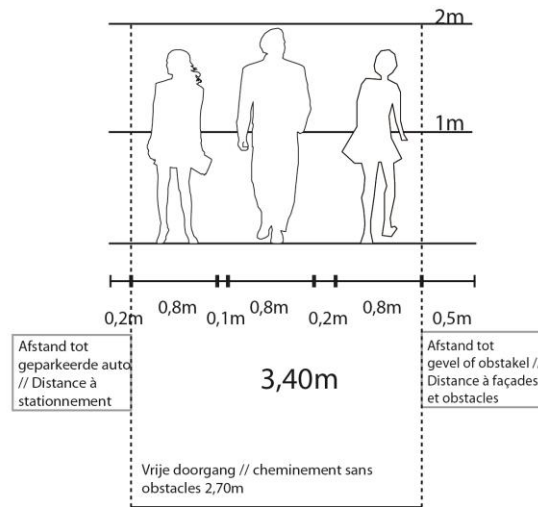
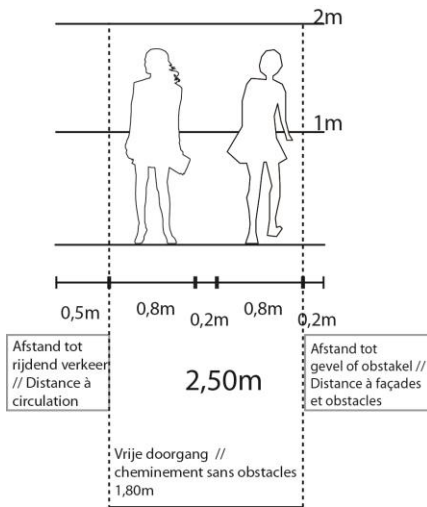
Richtlijn: Geef voetgangers genereuze ruimte, meer dan het wettelijk minimum, en haal obstakels weg uit het voetgangersgebied.

Impact: Zo kunnen voetgangers ongehinderd stappen en genieten ze van optimale bewegingsvrijheid.

Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

Universeel comfort

3.2.2 Ruimte en bewegingsvrijheid

Richtlijn: Geef voetgangers genereuze ruimte, meer dan het wettelijk minimum, en haal obstakels weg uit het voetgangersgebied.

Impact: Zo kunnen voetgangers ongehinderd stappen en genieten ze van optimale bewegingsvrijheid.

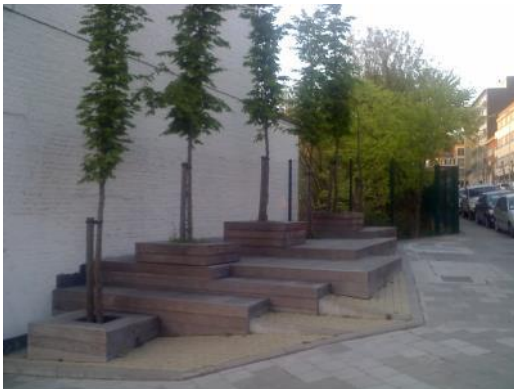
Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

Universeel comfort

3.2.5 Functionele uitrusting

Richtlijn: Zorg ervoor dat de voetganger in de openbare ruimte kan rusten, zich beschutten, goed zien, van groen en blauw genieten, en ook extra diensten aangeboden krijgt.

Impact: Zo worden stappen makkelijker dank zij functionele ondersteuning.

5 minute walk

Grosvenor

Hyde Park

Embassy of the United States

Canadian High Commission

Embassy of Italy

Argentine Embassy

Grosvenor Square

Villages
The village names are (typographically) the most prominent visual element. Most maps of this kind show two villages.

3D buildings
Illustrations of key buildings are included; these provide a clear sense of scale and strengthen the heads-up nature of the mapping.

Neighbourhoods
Contained within the villages, neighbourhoods are distinct clusters of a certain character or shared history.

Active frontage
Indication of clusters of buildings with street-level access for the public: in the West End, invariably shops.

South Molton

MAY FAIR

Named places
Buildings included on the map function both as landmarks and destinations. The importance placed on memorable landmarks by pedestrians justifies their prominence.

Station entrances/exits
Dashed lines leading to white roundels signify underground/interior subways for the Tube.

West One Shopping Centre

Bond Street

Building numbers
These are subtly shown for the benefit of users searching for a particular address.

Off-map destination
Nearby prominent locations are signed; generally, they are only a few minutes away.

Integrated transport
Bus shelters, Tube stations and taxi ranks are clearly and comprehensively marked.

Relevant buildings
With many viable places to highlight, those shown are derived from a comprehensive audit and selection criteria.

House of Fraser

Debenhams

Berkshire Hotel

HMV

Gap

Selfridges

Marks & Spencer

North marker
A prerequisite for heads-up mapping is an easily found north marker: these are found on all maps and the bases of signs.

You are here

St Christopher

Baker Street

Go10 – Straten en pleinen voor voetgangers

Universeel comfort

3.2.6 Verrassingen

Richtlijn: Verras de voetganger met speelse, artistieke accenten en onverwachte animatie.

Impact: Zo wordt stappen gevarieerder, dank zij creatieve prikkels voor de verbeelding.

ADVISEURS IN DUURZAME MOBILITEIT

ROTTERDAM

Walenburgerplein 104
3039 AN Rotterdam
T: +31 10 3032 998

ANTWERPEN

Quellinstraat 6
2018 Antwerpen
T: +32 3 266 77 90

www.tridee.eu